

Anatoli Garšnek

Anatoli Garšnek ei ole neid meistreid, kelle kohta saab, nagu paljude puhul, öelda — «juba varasest lapsepõlvest...»

Konservatooriumisse astus ta ilma põhjalikuma muusikalise ettevalmistuseta veidi vähem kui 20-aastaselt, kuid siiski tuli õpingud kohustusliku sõjaväeteenistuse tõttu pooleli jätta. Uuesti sai kunagi alustatud jätkata alles pärast Suurt Isamaasõda mille Anatoli Garšnek tegi kaasa Nõukogude armee võitlejana Pihkvast Kuramaani. Räägitakse nagu legendi, et noil sõjajärgseil aastail, kui klassiruumid õige sageli kütmata olid, istus praegune kateedrijuhataja kasukas ja labakinnastes igal hommikul kella 6 ajal klaveri ette ja tegi seda, mis tal endal olude tõttu varem tegemata jäänud ja mida mitmed kaasülilõpilased lihtsalt tegemata jätsid. Legendi puhul ei ole kombeks kontrollida selle tõsioludele vastavust, kuid: Garšnek lõpetas edukalt konservatooriumi (1950), seejärel Moskva konservatooriumis aspirantuuri (1953) ja oli üks esimesi eesti muusikuid, kes sai kandidaadi kraadi (1955); need, kes tema juures polifooniat, analüüsi, kompositsiooni või mõnda muud ainet õppinud, teavad, et Garšnek ei vaja kunagi illustraatori abi, vaid istub ka nüüd ise klaveri taha, partituurilugemise tundi lõpetades aga võtab nii umbes ühe sentimeetri paksusele lehekülgi sõrmede vahele ja ütleb «järgmiseks korraks siit siiani»; üldse — küllap tema järjekindel ja järeleandmatu nõudlikkus ülilõpilaste suhtes kusagilt kaugemalt alguse on saanud.

Garšneki loomingu kohta on öeldud, et see on žanriliselt õnnelikus tasakaalus. Nii see ongi — siin leiame niihästi ulatuslikke sümfoonilisi ja vokaalsümfoonilisi teoseid — kaks sümfooniat (esimese neist inspireeris B. Lavrenjovi jutustus «Neljakümne esimene»), sümfonieti, sümfoonilise süüdi «Partisanid» ja poemi «Võidetud soo», oratooriumi «Vürst Vjatško ja vanem Meelis», kantaadid «Suur Oktoober» ja «Mahtra sõda», käesoleva aasta lisas

veel lasteoperi «Vägev Võlur»; kammermuusikat — klaverikvintett, sonaat ja sonatiin klaverile, sonaat tšellole ja klaverile, kaks tsükliit klaveripalu, viiulisonaat, teoseid vokaalsolistile ja koorilaule, millest eredaimead on kahtlemata «Peipsi laulud» naiskoorile. Setu rahvalaulude põhjaliku tundjana (ta on sealtkandist pärit, ka kandidaaditöö käsitleb setu muusikalist folkloori), lisab Garšnek traditsioonilistele väljendusvahenditele õige sageli setu rahvalauludele iseloomulikkude vürtsi ning mitmehäälsuse kanalkäike ja on kujundanud originaalse ütlemlaadi, mis ainult Garšnekile omane on, kusjuures tema muusika värvirikkuse ja krakteersuse taga on alati hoolikalt läbimõeldud ja viimistletud, ilma liigsete nootideta detail. Spordirahval juhtub õige sageli sünnipäev just sellele ajale, mil ollakse treeningulaagris, olümpiamängudel või mõnel muul põhjusel kodust eemal. Anatoli Garšnek võttis 50. sünnipäeva vastu dekaadirongis «Tallinn—Taškent». Praegu tagaselja õnnesoove edasi andes jääme ühtlasi ootama juubilarilari uusi teoseid. Võib-olla annab selleks järgmiseks põhjust juba usbeki rahvamuusika tulevark?

Valdar Viires

SV

22. nov. 1968